

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2014. gada 30. aprīlī *

Direktīva 93/13/EEK — Negodīgi noteikumi līgumos, ko slēdz starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju — 4. panta 2. punkts un 6. panta 1. punkts — Līguma noteikumu negodīguma izvērtējums — Noteikumu, kas attiecas uz līguma galveno priekšmetu vai cenas vai atlīdzības atbilstīgumu, izslēgšana, ar nosacījumu, ka tie ir formulēti vienkāršā, skaidri saprotamā valodā — Ārvalsts valūtā izteikti patēriņa kredītlīgumi — Valūtas kursu reglamentējoši noteikumi — Starpība starp pirkšanas kursu, kas piemērojams aizdevuma izmaksas brīdī, un pārdošanas kursu, kas piemērojams tā atmaksai — Valsts tiesas pilnvaras par “negodīgu” atzīta noteikuma gadījumā — Negodīgā noteikuma aizstāšana ar dispozitīvu valsts tiesību normu — Pieļaujamība

Lieta C-26/13

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Kúria* (Ungārija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2013. gada 15. janvārī un kas Tiesā reģistrēts 2013. gada 21. janvārī, tiesvedībā

Árpád Kásler,

Hajnalka Káslerné Rábai

pret

OTP Jelzálogbank Zrt.

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], tiesneši J. Malenovskis [*J. Malenovský*], A. Prehala [*A. Prechal*] (referente), F. Biltšens [*F. Biltgen*] un K. Jirimēe [*K. Jürimäe*],

ģenerālvokāts N. Vāls [*N. Wahl*],

sekretārs M. Aleksejevs [*M. Alekseev*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2013. gada 5. decembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *OTP Jelzálogbank Zrt* vārdā – *G. Gadó*, *ügyvéd*,
- Ungārijas valdības vārdā – *K. Szijjártó* un *Z. Fehér*, pārstāvji,
- Čehijas valdības vārdā – *S. Šindelková* un *M. Smolek*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – ungāru.

- Vācijas valdības vārdā – *J. Kemper* un *T. Henze*, pārstāvji,
- Grieķijas valdības vārdā – *G. Alexaki* un *L. Pnevmatikou*, pārstāves,
- Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *P. Gentili*, *avvocato dello Stato*,
- Austrijas valdības vārdā – *C. Pesendorfer*, pārstāve,
- Eiropas Komisijas vārdā – *K. Talabér-Ritz* un *M. van Beek*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2014. gada 12. februāra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīvas 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV L 95, 29. lpp.) 4. panta 2. punktu un 6. panta 1. punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *Á. Kásler* un *H. Káslerné Rábai* (turpmāk tekstā abi kopā – “aizņēmēji”) un *OTP Jelzálogbank Zrt* (turpmāk tekstā – “Jelzálogbank”) par līguma noteikuma attiecībā uz ārvalsts valūtā izteikta aizdevuma atmaksai piemērojamo valūtas kursu iespējamo negodīgumu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Direktīvas 93/13 preambulas divpadsmitajā, trīspadsmitajā, deviņpadsmitajā, divdesmitajā un divdesmit ceturtajā apsvērumā ir noteikts:

“tā kā tomēr valstu tiesību akti, kādi tie ir pašlaik, ļauj paredzēt tikai daļēju saskaņošanu; tā kā jo īpaši šī direktīva aptver tikai tos līguma noteikumus, par kuriem nav atsevišķas vienošanās; tā kā dalībvalstīm būtu jādod iespēja, pienācīgi ņemot vērā [EEK līgumu], piešķirt patērētājiem augstāku aizsardzības līmeni ar valsts noteikumiem, kas ir stingrāki nekā šī direktīva;

tā kā tiek uzskatīts, ka dalībvalstu likumi vai noteikumi, kas tieši vai netieši nosaka patērētāju līgumu noteikumus, nesatur negodīgus noteikumus; tā kā [...] šajā sakarībā vārdi “obligātas tiesību normas” 1. panta 2. punktā ietver arī noteikumus, kas saskaņā ar tiesību aktiem attiecas uz līgumslēdzējām pusēm, ar nosacījumu, ka nav noteikta cita kārtība;

[..]

tā kā šīs direktīvas nolūkos negodīguma novērtējumam nepakļauj noteikumus, kas apraksta galveno līguma priekšmetu, ne arī piegādāto preču vai pakalpojumu kvalitātes/cenas attiecību; tā kā, galveno līguma priekšmetu un kvalitātes/cenas attiecību tomēr var ņemt vērā, novērtējot citu noteikumu godīgumu; [...]

tā kā līgumus būtu jā sastāda vienkāršā, skaidri saprotamā valodā, patērētājam būtu jādod iespēja faktiski izskatīt visus noteikumus [...]

[..]

tā kā dalībvalstu tiesām un administratīvām iestādēm jābūt to rīcībā adekvātiem un efektīviem līdzekļiem, lai novērstu tālāku negodīgu noteikumu piemērošanu patērētāju līgumos”.

4 Minētās direktīvas 1. pantā ir paredzēts:

“1. Šīs direktīvas mērķis ir saskaņot dalībvalstu normatīvus un administratīvus aktus, kas attiecas uz negodīgiem noteikumiem līgumos, ko slēdz starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju.

2. Šī direktīva neattiecas uz līguma noteikumiem, kas ietver obligātas tiesību normas un to starptautisko konvenciju principus vai noteikumus, kam ir pievienojušās dalībvalstis vai Kopiena, īpaši transporta jomā.”

5 Saskaņā ar šīs direktīvas 3. pantu:

“1. Līguma noteikumu, par kuru nebija atsevišķas apspriešanās, uzskata par negodīgu, ja pretēji prasībai pēc godprātības tas rada ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, un tas notiek par sliktu patērētājam.

[..]

3. Pielikumā atrodas indikatīvs un nepilnīgs tādu noteikumu saraksts, ko var uzskatīt par negodīgiem.”

6 Direktīvas 93/13 4. panta redakcija ir šāda:

“1. Neskarot 7. pantu, līguma noteikuma negodīgumu novērtē, ņemot vērā preču vai pakalpojumu raksturu, attiecībā uz ko līgums noslēgts, un atsaucoties uz visiem apstākļiem līguma slēgšanas brīdī, kas ar to bijuši saistīti, kā arī visiem pārējiem līguma noteikumiem vai citu līgumu, no kā tas ir atkarīgs.

2. Noteikumu negodīguma novērtējums neattiecas ne uz līguma galvenā priekšmeta definīciju, ne arī [uz] cenas un atlīdzības atbilstīgumu pakalpojumiem vai precēm, kas par to saņemtas, ciktāl šie noteikumi ir vienkāršā, skaidri saprotamā valodā.”

7 Šīs direktīvas 5. pantā ir noteikts:

“Līgumos, kuros visi vai atsevišķi patērētājam piedāvāti noteikumi ir rakstveidā, šiem noteikumiem vienmēr jābūt sastādītiem vienkāršā, skaidri saprotamā valodā. [..]”

8 Atbilstoši minētās direktīvas 6. panta 1. punktam:

“Dalībvalstis nosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav saistoši patērētājam un ka līgums pie tādiem pašiem noteikumiem turpina pusēm būt saistošs, ja tas var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem.”

9 Direktīvas 93/13 7. panta 1. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis nodrošina, ka patērētāju un konkurentu interesēs pastāv adekvāti un efektīvi līdzekļi, lai novērstu negodīgu noteikumu ilgstošu izmantošanu pārdevēju vai piegādātāju ar patērētājiem noslēgtos līgumos.”

10 Saskaņā ar šīs direktīvas 8. pantu:

“Dalībvalstis var pieņemt vai saglabāt visstingrākos Līgumam atbilstīgus noteikumus jomā, uz ko attiecas šī direktīva, lai nodrošinātu visaugstāko patērētāja aizsardzības līmeni.”

11 Direktīvas 93/13 pielikuma, kurš attiecas uz tās 3. panta 3. punktā minētajiem noteikumiem, 1. punktā ir ietverts neizsmeļošs tādu noteikumu saraksts, ko var uzskatīt par negodīgiem. Šā 1. punkta j) apakšpunktā ir ietverti noteikumi, kuru mērķis vai sekas ir “ļaut pārdevējam vai piegādātājam vienusēji grozīt līguma noteikumus bez līgumā noteikta pamatota iemesla”. Minētā 1. punkta l) apakšpunktā ir ietverti noteikumi, kuru mērķis vai sekas ir “ļaut [...] pakalpojumu piegādātājam paaugstināt savu cenu, [...] nedodot patērētājam attiecīgas tiesības anulēt līgumu, ja galīgā cena ir pārāk augsta salīdzinājumā ar cenu, par kuru bija vienošanās līguma slēgšanas brīdī”.

12 Šī pielikuma 2. punkts attiecas uz g), j) un l) apakšpunktu piemērošanas jomu. Minētā 2. punkta b) apakšpunktā tostarp ir norādīts, ka “j) apakšpunkts neskar noteikumus, ar kuriem finanšu pakalpojumu piegādātājs patur sev tiesības bez paziņošanas izmainīt procentu likmi, ko maksā patērētājs vai kas jāsamaksā patērētājam, vai arī citas samaksas par finanšu pakalpojumiem lielumu, ja tam ir pamatots iemesls, ar nosacījumu, ka šim piegādātājam ir pie pirmās izdevības par to jāinformē otra līguma puse vai puses un ka tā (tās) var nekavējoties brīvi lauzt līgumu”. Minētā 2. punkta d) apakšpunktā ir noteikts, ka “l) apakšpunkts neskar līguma punktus par cenu indeksāciju, ja tā ir likumīga, ar nosacījumu, ka ir skaidri aprakstīts veids, kādā cenas mainās”.

Ungārijas tiesības

13 Ungārijas Civill kodeksa, redakcijā, kas bija piemērojama pamatlietā izvērtējamā aizdevuma līguma noslēgšanas brīdī (turpmāk tekstā – “Civill kodekss”), 209. pantā bija noteikts:

“1. Līguma vispārīgie noteikumi, kā arī tādi ar patērētāju noslēgtā līguma noteikumi, kas nav tikuši individuāli apspriesti, ir negodīgi gadījumā, ja tie, pretēji labticības un godīguma prasībām, no līguma izrietošās līdzēju tiesības un pienākumus vienusēji un nepamatoti noteic par sliktu līdzējam, kurš nav sagatavojis šos līguma noteikumus.

[..]

4. Normas par negodīgiem līguma noteikumiem nevar piemērot ne attiecībā uz līguma noteikumiem, kuros definēts līguma galvenais priekšmets, ne arī attiecībā uz noteikumiem, kas nosaka pakalpojuma un atlīdzības atbilstīgumu.

[..]”

14 No 2009. gada 22. maija šīs tiesību normas 4. un 5. punkts tika grozīti šādi:

“4. Fakts, ka līguma vispārīgie noteikumi un tādi ar patērētāju noslēgtā līguma noteikumi, kas nav tikuši individuāli apspriesti, nav formulēti vienkāršā, skaidri saprotamā valodā, pats par sevi ir pamats tā negodīgumam.

5. Normas par negodīgiem līguma noteikumiem nevar piemērot ne attiecībā uz līguma noteikumiem, kuros definēts līguma galvenais priekšmets, ne arī attiecībā uz noteikumiem, kas nosaka pakalpojuma un atlīdzības atbilstīgumu, ja šie noteikumi ir formulēti vienkāršā, skaidri saprotamā valodā.”

15 Šā kodeksa 231. pantā ir paredzēts:

“1. Ja puses nav vienojušās citādi, naudas parāds ir jāatmaksā saistību izpildes vietā likumīgi pastāvošā valūtā.

2. Parāds, kas izteikts citā valūtā vai zeltā, tiks konvertēts, pamatojoties uz maksājuma vietā un brīdī piemērojamo maiņas kursu (cenu).”

16 Saskaņā ar minētā kodeksa 237. pantu:

“1. Līguma spēkā neesamības gadījumā ir jāatjauno situācija, kas pastāvēja līdz tā noslēgšanai.

2. Ja nav iespējams atjaunot situāciju, kāda pastāvēja līdz līguma noslēgšanai, tiesa atzīst līgumu par piemērojamu attiecībā uz laika periodu līdz brīdim, kad tā ir pasludinājusi savu nolēmumu. Spēkā neesošu līgumu var atzīt par spēkā esošu, ja var izslēgt spēkā neesamības cēloņus, it īpaši augļošanas līgumos, kad pušu saistības acīmredzami nav līdzvērtīgas, izslēdzot nesamērīgo priekšrocību. Šādos gadījumos ir jāņem par iespējami bez atlīdzības sniegto pakalpojumu atjaunošanu (restitūciju).”

17 Civilkodeksa 239. pantā ir paredzēts:

“1. Līguma daļējas spēkā neesamības gadījumā līgums pilnībā zaudē spēku vienīgi tad, ja līgumslēdzēji to nebūtu noslēguši, ja nebūtu spēkā neesošās daļas. Tiesību normās var paredzēt citādi.

2. Ar patērētāju noslēgta līguma daļējas spēkā neesamības gadījumā līgums zaudē spēku vienīgi tad, ja tā izpilde nav iespējama bez spēkā neesošās daļas.”

18 Saskaņā ar šī kodeksa 239.A panta 1. punktu:

“Puses var celt prasību par līguma atzīšanu par spēkā neesošu vai kāda līguma noteikuma atzīšanu par spēkā neesošu (daļēja spēkā neesamība), nelūdzot vienlaikus piemērot spēkā neesamības sekas.”

19 Civilkodeksa 523. pantā ir noteikts:

“1. Pamatojoties uz aizdevuma līgumu, finanšu iestāde vai cits aizdevējs uzņemas saistību nodot aizdevēja rīcībā noteiktu naudas summu un aizņēmējs uzņemas saistību atdot piešķirto naudas summu atbilstoši līguma noteikumiem.

2. Ja vien tiesību normās nav paredzēts citādi, gadījumā, ja aizdevējs ir finanšu iestāde, aizņēmējam ir pienākums maksāt procentus (bankas aizdevums).”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

20 2008. gada 29. maijā aizņēmēji ar *Jelzálogbank* noslēdza “hipotekārā kredīta līgumu, kas izteikts valūtā un nodrošināts ar nekustamā īpašuma hipotēku” (turpmāk tekstā – “aizdevuma līgums”).

21 Atbilstoši minētā līguma I/1. punktam *Jelzálogbank* izsniedza aizņēmējiem aizdevumu 14 400 000 Ungārijas forintu (HUF) apmērā, paredzot, ka “aizdevuma summa ārvalstu valūtā tiks noteikta atbilstoši bankas noteiktajam valūtas pirkšanas kursam, kas ir spēkā līdzekļu izsniegšanas dienā”. Atbilstoši šim I/1. punktam “pēc līdzekļu izsniegšanas, aizdevuma summa, ar to saistītie procenti un aizdevuma apkalpošanas izmaksas, kā arī nokavējuma procenti un citas izmaksas tiks noteiktas ārvalsts valūtā”.

- 22 Ņemot vērā Šveices franku (CHF) pirkšanas kursu, ko *Jelzálogbank* piemēroja līdzekļu izsniegšanas dienā, aizdevuma summa tika noteikta CHF 94 240,84 apmērā. Aizņēmējiem šī summa bija jāatmaksā 25 gadu laikā, veicot ikmēneša maksājumus katra mēneša ceturtajā dienā.
- 23 Saskaņā ar minētā līguma II punktu aizdevumam tika piemērota nomināla procentu likme 5,2 % apmērā, kas aizdevuma līguma noslēgšanas dienā kopā ar aizdevuma apstrādes izmaksām 2,4 % apmērā veidoja gada procentu likmi (GPL) 7,43 % apmērā.
- 24 Saskaņā ar šī līguma III/2. punktu (turpmāk tekstā – “III/2. punkts”) “aizdevējs nosaka katra parāda atmaksas maksājuma summu Ungārijas forintos atkarībā no bankas noteiktā ārvalstu valūtas pārdošanas kursa iepriekšējā dienā pirms maksājuma”.
- 25 Aizņēmēji cēla prasību pret *Jelzálogbank*, norādot uz III/2. punkta negodīgumu. Tie apgalvoja, ka šis noteikums, ciktāl tas ļauj *Jelzálogbank* aprēķināt aizdevuma atmaksas maksājumus, balstoties uz *Jelzálogbank* noteikto ārvalsts valūtas pārdošanas kursu, lai gan izmaksājamo aizdevuma summu tā bija noteikusi, balstoties uz tās piemēroto šīs valūtas pirkšanas kursu, vienpusēji un netaisnīgi piešķir *Jelzálogbank* priekšrocības Civillkodeksa 209. panta izpratnē.
- 26 Pirmās instances tiesa apmierināja šo prasību. Pēc tam šis spriedums tika apstiprināts arī apelācijas tiesvedībā. Savā spriedumā apelācijas instances tiesa tostarp secināja, ka tāda aizdevuma kā tajā izskatāmajā lietā gadījumā *Jelzálogbank* nenodeva savu klientu rīcībā ārvalstu valūtu. Tā turpreti konstatēja, ka, lai indeksētu Ungārijas forintos izsniegtā aizdevuma summu, *Jelzálogbank* piesaistīja Ungārijas forintos izteiktos aizdevuma ikmēneša maksājumus spēkā esošajai Šveices franka maiņas likmei. *Jelzálogbank* neesot sniegusi aizņēmējiem nekādus finanšu pakalpojumus saistībā ar ārvalstu valūtu pirkšanu vai pārdošanu, un tādēļ banka nevar piemērot dažādus valūtas maiņas kursus aizdevuma summas izmaksas un aizdevuma atmaksas dienā kā atlīdzību par virtuāla pakalpojuma sniegšanu. Šī tiesa arī atzina, ka III/2. punkts nav formulēts vienkāršā, skaidri saprotamā valodā, jo tas neļauj saprast pamatojumu atšķirībai starp izmaksātās aizdevuma summas un aizdevuma atmaksas maksājuma aprēķināšanas kārtību.
- 27 *Jelzálogbank* tādējādi iesniedza apelācijas sūdzību iesniedzējtiesā par apelācijas instancē pasludināto spriedumu. Tā it īpaši apgalvoja, ka III/2. punkts, ciktāl tas ļauj tai saņemt ienākumus, kas veido pretatlīdzību, kura aizņēmējiem ir jāmaksā par ārvalsts valūtā izteikto aizdevumu, ko tie saņēmuši, un ļauj segt radušos izdevumus saistībā ar valūtu pirkšanu tirgū atbilstoši vispārējai kredītiestāžu praksei, ietilpst Civillkodeksa 209. panta 4. punktā paredzētā izņēmuma piemērošanas jomā un tādēļ uz to nevar tikt attiecināta tā iespējami negodīgā rakstura pārbaude minētā kodeksa 209. panta 1. punkta izpratnē.
- 28 Aizņēmēji apgalvo, ka šāda pārbaude ir jāveic. Tie šajā ziņā ir norādījuši, ka *Jelzálogbank* nevar attiecībā pret tiem atsaukties uz banku darbības īpatnībām un nevar no tiem ieturēt izdevumus, kas radušies pašai bankai saistībā ar minētajām darbībām, kā rezultātā tiekot sajaukti bankas ienākumu avoti ar izsniegtā aizdevuma summu. Noslēdzot aizdevuma līgumu, aizņēmēji esot piekrituši saņemt līdzekļus valsts valūtā, proti, Ungārijas forintos. III/2. punkts turklāt neesot skaidri saprotams.
- 29 Iesniedzējtiesa uzskata, ka vispirms rodas jautājums, vai noteikuma, kas definē “līguma galveno priekšmetu”, jēdziens Direktīvas 93/13 4. panta 2. punkta izpratnē ietver visus parādnieka maksājamās finansiālās atlīdzības elementus, tostarp summas, kas izriet no starpības starp aizdevuma izmaksai un aizdevuma atmaksai piemērojamiem valūtas maiņas kursiem, vai arī šajā jēdzienā papildus aizdevuma piešķiršanai ietilpst tikai procentu maksājumi pēc nominālās procentu likmes.
- 30 Ja ir pareiza šī pirmā Direktīvas 93/13 4. panta 2. punktā paredzētā izņēmuma šaurākā interpretācija, rodas jautājums, vai pienākums maksāt valūtas maiņas kursa starpību var tikt uzskatīts par tādu, kas attiecas uz pakalpojuma un tā cenas vai atlīdzības atbilstīgumu, un līdz ar to par daļu no “atlīdzības” Direktīvas 93/13 4. panta 2. punkta un tajā paredzētā otrā izņēmuma izpratnē.

- 31 Šajā ziņā rodoties arī jautājums par to, vai gadījumā, ja atlīdzība ir uzskatāma par pretatlīdzību par no vairākiem pakalpojumiem sastāvošu pakalpojumu, šis otrais izņēmums, ciktāl tas ir piemērojams, nozīmē, ka ir jāpārlicinās, vai attiecīgā atlīdzība, šajā gadījumā valūtas maiņas kursa starpības dēļ veicamais maksājums, atbilst faktiskam pakalpojumam, ko banka ir tieši sniegusi patērētājam.
- 32 Tāpat, runājot par prasību, ka Direktīvas 93/13 4. panta 2. punkta piemērošanas jomā var ietilpt tikai noteikumi, kas ir formulēti “vienkāršā, skaidri saprotamā valodā”, iesniedzējtiesa uzskata, ka tai ir jāinterpretē valsts tiesības atbilstoši šīs direktīvas mērķiem un jānovērtē to līguma noteikumu negodīgums, kuri neatbilst šai prasībai, kaut arī minētā prasība aizdevuma līguma noslēgšanas laikā valsts tiesībās vēl nebija transponēta.
- 33 Tomēr šīs prasības konkrētā piemērošanas joma vēl joprojām esot neskaidra. To varot saprast tādējādi, ka visiem līguma noteikumiem ir jābūt saprotamiem no idiomātiskā un gramatiskā viedokļa. Tomēr plašākā nozīmē tā varētu arī nozīmēt, ka patērētājam ir jābūt vienkārši un skaidri saprotamiem līguma noteikuma izmantošanas ekonomiskajiem iemesliem un noteikuma saistībai ar pārējiem līguma noteikumiem.
- 34 Visbeidzot, gadījumā, ja tiktu konstatēts III/2. punkta negodīgums, vēl rastos jautājums par to, vai princips, kas izriet no Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkta un ir ietverts sprieduma lietā C-618/10 *Banco Español de Crédito* (EU:C:2012:349) 73. punktā, ir piemērojams arī tad, ja, kā tas ir pamatlietā, aizdevuma līgums pēc minētā noteikuma atcelšanas vairs nevar pastāvēt. Ja tas tā būtu, *Kúria* vēlas noskaidrot, vai šis princips neļauj valsts tiesai grozīt šo noteikumu, lai novērstu tā negodīgumu, it īpaši, aizstājot to ar dispozitīvu valsts tiesību normu, kā to ir izdarījusi apelācijas instances tiesa.
- 35 Šādos apstākļos *Kúria* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai [Direktīvas 93/13] 4. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka parāda, kas izriet no ārvalsts valūtā izteikta aizdevuma, kas faktiski izmaksāts valsts valūtā un kas patērētājam ir jāatmaksā vienīgi valsts valūtā, gadījumā līguma noteikums par valūtas maiņas kursu, kas nav ticis atsevišķi apspriests, var veidot daļu no “līguma galvenā priekšmeta definīcijas”?
- Ja tas tā nav, vai, pamatojoties uz [Direktīvas 93/13] 4. panta 2. punkta otro iestarpinājumu, ir uzskatāms, ka starpība starp [valūtas] pirkšanas un pārdošanas kursu veido atlīdzību, kuras atbilstīgums sniegtajam pakalpojumam nevar tikt vērtēts no tās negodīguma viedokļa? Vai šajā ziņā ir kāda nozīme tam, vai starp finanšu uzņēmumu un patērētāju faktiski ir noticis valūtas maiņas darījums?
- 2) Ja [Direktīvas 93/13] 4. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesa neatkarīgi no attiecīgās valsts tiesību normām arī var izvērtēt minētajā direktīvas pantā paredzēto līguma noteikumu negodīgumu, ja šie noteikumi nav formulēti vienkāršā, skaidri saprotamā valodā, – vai šī iepriekš minētā prasība ir jāsaprot tādējādi, ka līguma noteikumiem pašiem par sevi ir jābūt patērētājam vienkārši un skaidri saprotamiem no gramatiskā viedokļa vai arī patērētājam ir jābūt vienkārši un skaidri saprotamiem arī līguma noteikuma izmantošanas ekonomiskajiem mērķiem un šī noteikuma saiknei ar pārējiem līguma noteikumiem?
- 3) Vai [Direktīvas 93/13] 6. panta 1. punkts un Tiesas sprieduma lietā *Banco Español de Crédito* [EU:C:2012:349] 73. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesa nevar par labu patērētājam izslēgt negodīga noteikuma, kas ietverts ar patērētāju noslēgta aizņēmuma līguma vispārējos noteikumus, spēkā neesamības iemeslus, grozot attiecīgo līguma noteikumu un papildinot līgumu, pat tad, ja pretējā gadījumā, proti, ja minētais noteikums tiek izslēgts, līgums nevar tikt izpildīts, pamatojoties uz pārējiem līguma noteikumiem? Vai šajā ziņā ir nozīme tam, ka valsts tiesībās ir ietverta dispozitīva norma, kas gadījumā, ja nav noteikuma par spēkā neesamību, [tā vietā] regulē attiecīgo juridisko jautājumu?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 36 Ar savu pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 93/13 4. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka jēdzieni “liguma galvenais priekšmets” un “cenās un atlīdzības atbilstīgums pakalpojumiem vai precēm, kas par to saņemtas” ir attiecināmi uz tādu noteikumu kā pamatlietā, kurš ir iekļauts ārvalsts valūtā izteiktā aizdevuma līgumā, kas noslēgts starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju, un par kuru nebija atsevišķas apspriešanās, un saskaņā ar kuru aizdevuma atmaksai ir piemērojams attiecīgās valūtas pārdošanas kurss.
- 37 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru gan no vajadzības Savienības tiesības piemērot vienveidīgi, gan no vienlīdzības principa izriet, ka Savienības tiesību norma, kurā tās satura un piemērošanas jomas noskaidrošanai nav nevienas tiešas norādes uz dalībvalstu tiesībām, parasti visā Eiropas Savienībā ir interpretējama autonomi un vienveidīgi, ņemot vērā attiecīgās normas kontekstu un attiecīgā tiesiskā regulējuma mērķi (skat. it īpaši spriedumu *Fish Legal* un *Shirley*, C-279/12, EU:C:2013:853, 42. punkts).
- 38 Tas pats attiecas uz Direktīvas 93/13 4. panta 2. punktā paredzētajiem jēdzieniem, ciktāl šajā tiesību normā, lai noteiktu tās nozīmi un piemērojamību, nav ietverta neviena tieša norāde uz dalībvalstu tiesībām.
- 39 Turklāt saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru ar Direktīvu 93/13 ieviestā aizsardzības sistēma balstās uz ideju, ka patērētājs salīdzinājumā ar pārdevēju vai piegādātāju atrodas nelabvēlīgākā situācijā gan attiecībā uz iespēju risināt sarunas, gan attiecībā uz informētības līmeni, un šī situācija viņam liek piekrist pārdevēja vai piegādātāja iepriekš izstrādātajiem noteikumiem bez iespējas ietekmēt to saturu (skat. it īpaši spriedumu *Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid*, C-484/08, EU:C:2010:309, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 40 Ņemot vērā šādu nelabvēlīgāku situāciju, Direktīvā 93/13 dalībvalstīm ir noteikts pienākums paredzēt mehānismu, kas nodrošinātu, ka var tikt pārbaudīti visi līguma noteikumi, par kuriem nav bijusi atsevišķa apspriešanās, lai novērtētu to iespējamo negodīgumu. Šajā ziņā valsts tiesai, ņemot vērā Direktīvas 93/13 3. panta 1. punktā un 5. punktā paredzētos kritērijus, ir jānosaka, vai, ņemot vērā attiecīgās lietas apstākļus, šāds noteikums atbilst šajā direktīvā noteiktajām labticības, līdzsvara un pārskatāmības prasībām (šajā ziņā skat. spriedumus *Intel*, C-472/10, EU:C:2012:242, 22. punkts, un *RWE Vertrieb*, C-92/11, EU:C:2013:180, 42.–48. punkts).
- 41 Tomēr Direktīvas 93/13 4. panta 2. punktā, lasot to kopā ar tās 8. pantu, dalībvalstīm ir atļauts tiesību aktos, ar kuriem tiek transponēta šī direktīva, paredzēt, ka “negodīguma novērtējums” neattiecas uz šajā tiesību normā minētajiem noteikumiem, ciktāl šie noteikumi ir vienkāršā, skaidri saprotamā valodā. No minētās tiesību normas izriet, ka uz tajā paredzētajiem noteikumiem neattiecas to iespējamā negodīguma novērtējums, bet, kā ir precizējusi Tiesa, tie ietilpst ar šo direktīvu reglamentētajā jomā (šajā ziņā skat. spriedumu *Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid*, EU:C:2010:309, 31., 35. un 40. punkts).
- 42 Tā kā Direktīvas 93/13 4. panta 2. punktā tādējādi ir paredzēts izņēmums no negodīgo noteikumu kontroles mehānisma, kas ir paredzēts ar šo direktīvu ieviestās patērētāju tiesību aizsardzības sistēmas ietvaros, šī tiesību norma ir interpretējama šauri.
- 43 Tā, pirmkārt, attiecas uz noteikumiem, kuros ir runa par “līguma galveno priekšmetu”.

- 44 Pamatlietā iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai III/2. punkts, ciktāl tajā ir paredzēts, ka ārvalsts valūtā izteikta aizdevuma atmaksai ir piemērojams šīs valūtas pārdošanas kurss, ietilpst aizdevuma “līguma galvenajā priekšmetā” šīs tiesību nomas izpratnē.
- 45 Šajā ziņā, kaut arī iesniedzējtiesai vienīgajai ir jāpieņem nolēmums par šī noteikuma kvalifikāciju, ņemot vērā attiecīgās lietas apstākļus, tomēr Tiesai ir kompetence izsecināt no Direktīvas 93/13 normām, šajā gadījumā no 4. panta 2. punkta, kritērijus, ko valsts tiesa var piemērot vai kas tai ir jāpiemēro, izvērtējot līguma noteikumu attiecībā pret šīm tiesību normām (šajā ziņā skat. it īpaši spriedumu *RWE Vertrieb*, EU:C:2013:180, 48. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 46 Tiesa ir jau nospriedusi, ka Direktīvas 93/13 4. panta 2. punktā ir paredzēts tikai noteikt to līguma noteikumu satura pārbaudes kārtību un apmēru, par kuriem nav notikusi atsevišķa apspriešanās un kuros ir aprakstīti galvenie pakalpojumi, kas ir paredzēti līgumos, kuri ir noslēgti starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju (spriedums *Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid*, EU:C:2010:309, 34. punkts).
- 47 Tas, ka līgumslēdzējas puses to līgumiskās autonomijas un tirgus apstākļu kontekstā ir apspriedušas līguma noteikumu, nevar būt kritērijs, kas ļauj novērtēt, vai šis noteikums ietilpst “līguma galvenajā priekšmetā” Direktīvas 93/13 4. panta 2. punkta izpratnē.
- 48 Kā izriet no šīs direktīvas 3. panta 1. punkta un tās preambulas divpadsmitā apsvēruma, līguma noteikumi, par kuriem bija notikusi atsevišķa apspriešanās, principā neietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā. Līdz ar to jautājums par to iespējamo izslēgšanu no minētā 4. panta 2. punkta piemērošanas jomas nerodas.
- 49 Savukārt, ņemot vērā arī Direktīvas 93/13 4. panta 2. punkta izņēmuma raksturu un no tā izrietošo prasību par šīs tiesību normas šauru interpretāciju, līguma noteikumi, kas attiecas uz “līguma galveno priekšmetu” šīs tiesību normas izpratnē, ir jāsaprot kā tādi, kuros ir noteikti šī līguma pamatpakalpojumi un kuri kā tādi to raksturo.
- 50 Turpretī noteikumi, kuriem ir papildraksturs attiecībā pret noteikumiem, kas definē līgumisko attiecību būtību, nevar ietilpt jēdzienā “līguma galvenais priekšmets” Direktīvas 93/13 4. panta 2. punkta izpratnē.
- 51 Iesniedzējtiesai, ņemot vērā aizdevuma līguma vispārējo sistēmu un nosacījumus, kā arī tā juridisko un faktisko kontekstu, ir jāizvērtē, vai noteikums, kurā ir noteikta ikmēneša maksājumiem piemērojamā valūtas maiņas likme, ir parādnieka saistību pamatelements, kas ietver summas, kuru tā rīcībā ir nodevis aizdevējs, atmaksu.
- 52 Direktīvas 93/13 4. panta 2. punkts, otrkārt, attiecas uz noteikumiem, kuri ir saistīti ar “cenas un atlīdzības atbilstīgumu pakalpojumiem vai precēm, kas par to saņemtas”, vai saskaņā ar šīs direktīvas preambulas deviņpadsmito apsvērumu – uz noteikumiem, “kas apraksta [...] piegādāto preču vai pakalpojumu kvalitātes/cenas attiecību”.
- 53 Pamatlietā iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai III/2. punkts, ciktāl tajā ir paredzēts, ka atmaksājamās aizdevuma summas aprēķināšanai ir piemērojams ārvalsts valūtas pārdošanas kurss, lai gan saskaņā ar citiem aizdevuma līguma noteikumiem izmaksātā aizdevuma summa tiek konvertēta valsts valūtā, balstoties uz ārvalsts valūtas pirkšanas kursu, rada patērētājam finansiālu pienākumu, proti, aizdevuma atmaksas ietvaros samaksāt summas, kas izriet no starpības starp ārvalsts valūtas pārdošanas un tās pirkšanas kursu, kura varētu tikt kvalificēta kā “atlīdzība” par sniegto pakalpojumu, kura atbilstīgums nevar tikt novērtēts no tā negodīguma aspekta atbilstoši Direktīvas 93/13 4. panta 2. punktam.

- 54 Šajā ziņā no Direktīvas 93/13 4. panta 2. punkta izriet, ka šai otrajai to noteikumu kategorijai, attiecībā uz kuriem nevar tikt veikts to iespējamā negodīguma novērtējums, ir ierobežota piemērošanas joma, jo šī neattiecināšana attiecas tikai uz cenas vai atlīdzības atbilstīgumu pakalpojumiem vai precēm, kas par to saņemtas.
- 55 Kā savu secinājumu 69. punktā būtībā ir norādījis ģenerāladvokāts, līguma noteikumu saistībā ar piegādāto preču vai pakalpojumu kvalitātes/cenas attiecību izslēgšana no pārbaudes ir izskaidrojama ar to, ka nepastāv nekāda skala vai juridisks kritērijs, kas ļautu reglamentēt un īstenot šādu pārbaudi.
- 56 Šajā ziņā Tiesa jau ir nospriedusi, ka šo izslēgšanu tomēr nevar attiecināt uz noteikumu par patērētājiem sniedzamā pakalpojuma izmaksu grozījumu mehānismu (spriedums *Invitel*, EU:C:2012:242, 23. punkts).
- 57 Šajā gadījumā turklāt ir jānorāda, ka, tā kā noteikuma negodīguma novērtēšanas izslēgšana attiecas tikai uz cenas un atlīdzības atbilstīgumu pakalpojumiem vai precēm, kas par to saņemtas, tā nav piemērojama gadījumā, kad tiek norādīts uz nesakritību starp ārvalsts valūtas pārdošanas kursu, kas atbilstoši šim noteikumam ir izmantojams, aprēķinot atmaksājamo summu, un šīs valūtas pirkšanas kursu, kas atbilstoši citiem aizdevuma līguma noteikumiem ir izmantojams, aprēķinot izmaksājamā aizdevuma summu.
- 58 Turklāt šī izslēgšana nevar tikt attiecināta uz tādiem noteikumiem kā III/2. punkts, kurā atmaksājamās summas aprēķināšanas nolūkā ir tikai noteikts tās ārvalsts valūtas maiņas kurss, kurā ir izteikts aizdevuma līgums, aizdevējam šī aprēķina laikā tomēr nesniedzot nekādu valūtas maiņas pakalpojumu, un kas tādējādi neietver nekādu “atlīdzību”, kuras atbilstīgumu kā pretatlīdzību par aizdevēja sniegtu pakalpojumu nevarētu izvērtēt no tās negodīguma viedokļa atbilstoši Direktīvas 93/13 4. panta 2. punktam.
- 59 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 93/13 4. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka:
- jēdziens “līguma galvenais priekšmets” neattiecas uz tādu noteikumu kā pamatlietā, kurš ir iekļauts ārvalsts valūtā izteiktā aizdevuma līgumā, kas noslēgts starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju, un kurš nav ticis atsevišķi apspriests, un saskaņā ar kuru atmaksājamās aizdevuma summas aprēķināšanai ir piemērojams šīs valūtas pārdošanas kurss, ja vien ir ticis konstatēts – kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai, ņemot vērā līguma veidu, vispārējo sistēmu un nosacījumus, kā arī tā juridisko un faktisko kontekstu –, ka minētajā noteikumā ir paredzēts šī līguma pamatpakalpojums, kas kā tāds to raksturo;
 - šāds noteikums, ciktāl tajā patērētājam ir paredzēts finansiāls pienākums saistībā ar aizdevuma atmaksu samaksāt summas, kas izriet no starpības starp ārvalsts valūtas pārdošanas kursu un tās pirkšanas kursu, nevar tikt uzskatīts par tādu, kas ietver “atlīdzību”, kuras atbilstīgumu kā pretatlīdzību par aizdevēja sniegto pakalpojumu nevarētu izvērtēt no tās negodīguma viedokļa atbilstoši Direktīvas 93/13 4. panta 2. punktam.

Par otro jautājumu

- 60 Ar savu otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 93/13 4. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka prasība, saskaņā ar kuru līguma noteikumam ir jābūt formulētam vienkāršā, skaidri saprotamā valodā, ir jāsaprot tādējādi, ka attiecīgajam līguma noteikumam ne tikai ir jābūt patērētājam vienkārši un skaidri saprotamam no gramatiskā viedokļa, bet šim patērētājam ir jābūt vienkārši un skaidri saprotamiem arī līguma noteikuma izmantošanas ekonomiskajiem mērķiem un šī noteikuma saiknei ar pārējiem līguma noteikumiem.

- 61 Ja iesniedzējtiesa konstatētu, ka, ņemot vērā uz pirmo jautājumu sniegto atbildi, III/2. punkts attiecas uz “līguma galveno priekšmetu” Direktīvas 93/13 4. panta 2. punkta izpratnē, uz šo noteikumu tā negodīguma novērtējums varētu netikt attiecināts tikai tad, ja tas ir formulēts vienkāršā, skaidri saprotamā valodā.
- 62 Lai garantētu tieši Direktīvā 93/13 izvirzīto patērētāju aizsardzības mērķu sasniegšanu, minētā 4. panta 2. punkta transpozīcijai ir jābūt pilnīgai, līdz ar to aizliegums novērtēt noteikumu negodīgumu attiecas tikai uz tiem noteikumiem, kas ir formulēti vienkāršā, skaidri saprotamā valodā (spriedums *Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid*, EU:C:2010:309, 39. punkts).
- 63 No lēmuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu tomēr izriet, ka Civill kodeksa 209. panta 4. punktā, kas ir noteikums, ar kuru paredzēts transponēt Direktīvas 93/13 4. panta 2. punktu, šī prasība par formulējumu vienkāršā, skaidri saprotamā valodā nebija ietverta.
- 64 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka valsts tiesai, kura iztiesā lietu tikai starp privātpersonām, piemērojot valsts tiesību normas, ir jāņem vērā valsts tiesību normu kopums un tas ir jāinterpretē, cik vien tas ir iespējams, direktīvas teksta un mērķa kontekstā, lai nonāktu pie risinājuma, kas atbilst direktīvas mērķim (skat. it īpaši spriedumu *OSA*, C-351/12, EU:C:2014:110, 44. punkts).
- 65 Šajā ziņā Tiesa arī ir precizējusi, ka šim principam, ka valsts tiesības ir jāinterpretē atbilstoši [Savienības tiesībām], ir noteiktas robežas. Tādējādi valsts tiesas pienākuma ņemt vērā direktīvas saturu, interpretējot un piemērojot attiecīgās valsts tiesību normas, robežas nosaka vispārējie tiesību principi un minētais pienākums nevar būt pamats valsts tiesību *contra legem* interpretācijai (skat. it īpaši spriedumu *OSA*, C-351/12, EU:C:2014:110, 45. punkts).
- 66 Ja, ņemot vērā šo šādi noteikto atbilstošas interpretācijas principu, iesniedzējtiesa uzskatītu, ka valsts tiesību norma, ar kuru paredzēts transponēt šīs direktīvas 4. panta 2. punktu, var tikt interpretēta tādējādi, ka tā ietver prasību par formulējumu vienkāršā, skaidri saprotamā valodā, rodas jautājums par šīs prasības piemērojamību.
- 67 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka šī pati prasība ir ietverta arī Direktīvas 93/13 5. pantā, kurā ir paredzēts, ka līguma noteikumiem “vienmēr” ir jābūt sastādītiem vienkāršā, skaidri saprotamā valodā. Direktīvas 93/13 preambulas divdesmitajā apsvērumā šajā ziņā ir precizēts, ka patērētājam būtu jānodod iespēja faktiski izskatīt visus līguma noteikumus.
- 68 No tā izriet, ka šī prasība par formulējumu vienkāršā, skaidri saprotamā valodā ir piemērojama jebkurā gadījumā, tostarp arī tad, ja noteikums ietilpst Direktīvas 93/13 4. panta 2. punkta piemērošanas jomā un tādējādi uz to nav attiecināms tā negodīguma novērtējums, kas paredzēts šīs direktīvas 3. panta 1. punktā.
- 69 No tā arī izriet, ka šai prasībai, kas ir ietverta Direktīvas 93/13 4. panta 2. punktā, ir tāda pati piemērojamība kā šīs direktīvas 5. pantā paredzētajai prasībai.
- 70 Attiecībā uz minēto 5. pantu Tiesa ir jau nospriedusi, ka pirms līguma noslēgšanas informācija par tā noteikumiem un šī līguma parakstīšanas sekām patērētājam ir ļoti svarīga. Tieši uz šādas informācijas pamata tas izlems, vai viņš vēlas uzņemties līgumiskas saistības ar pārdevēju vai piegādātāju, piekrītot tā jau iepriekš formulētajiem nosacījumiem (skat. spriedumu lietā *RWE Vertrieb*, EU:C:2013:180, 44. punkts).
- 71 Direktīvā 93/13 paredzētā prasība par līguma noteikumu pārskatāmību tādējādi nedrīkst attiekties tikai uz to saprotāmību no formālā un gramatiskā viedokļa.

- 72 Tieši pretēji, kā ir jau atgādināts šī sprieduma 39. punktā, tā kā ar Direktīvu 93/13 ieviestā aizsardzības sistēma balstās uz ideju, ka patērētājs salīdzinājumā ar pārdevēju vai piegādātāju atrodas nelabvēlīgākā situācijā, tostarp attiecībā uz informētības līmeni, šī pārskatāmības prasība ir jāinterpretē plaši.
- 73 Attiecībā uz tādu līguma noteikumu kā III/2. punkts, kurā komersantam ir atļauts aprēķināt patērētāja ikmēneša maksājumu apmēru, ņemot vērā šī komersanta piemēroto ārvalsts valūtas pārdošanas kursu, kā rezultātā patērētājam pieaug finanšu pakalpojuma izmaksas, acīmredzot nepastāvot nekādai augstākajai robežai, no Direktīvas 93/13 3. un 5. panta, kā arī šīs direktīvas pielikuma 1. punkta j) un l) apakšpunkta un 2. punkta b) un d) apakšpunkta izriet, ka būtiska nozīme attiecībā uz pārskatāmības prasības ievērošanu ir tam, vai aizdevuma līgumā ir pārskatāmā veidā norādīts ārvalsts valūtas konvertācijas mehānisma pamatojums un īpatnības, kā arī attiecības starp šo mehānismu un citos līguma noteikumos paredzēto mehānismu attiecībā uz aizdevuma izmaksu, kā rezultātā patērētājs, pamatojoties uz konkrētiem un saprotamiem kritērijiem, var paredzēt ekonomiskās sekas, kas tam no tā izriet (pēc analogijas skat. spriedumu *RWE Vertrieb*, EU:C:2013:180, 49. punkts).
- 74 Attiecībā uz ārvalsts valūtas konvertācijas mehānisma īpatnībām, kas precizētas III/2. punktā, iesniedzējtiesai ir jānosaka, vai, ņemot vērā visus atbilstošos faktiskos apstākļus, tostarp reklāmu un informāciju, ko aizdevējs ir sniedzis aizdevuma līguma apspriešanas ietvaros, vidusmēra patērētājs, kas ir samērā informēts, uzmanīgs un apdomīgs, varēja zināt ne vien par starpības esamību, kas parasti pastāv vērtspapīru tirgū, starp ārvalsts valūtas pārdošanas kursu un tās pirkšanas kursu, bet arī novērtēt ekonomiskās sekas, kuras var būt visai ievērojamas, kas tam rodas pārdošanas kursa piemērošanas dēļ aizdevuma atmaksai, kas tam būs jāveic, un līdz ar to – tā aizdevuma kopējās izmaksas.
- 75 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 93/13 4. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka saistībā ar tādu līguma noteikumu kā pamatlietā prasība, saskaņā ar kuru līguma noteikumam ir jābūt formulētam vienkāršā, skaidri saprotamā valodā, ir jāsaprot tādējādi, ka attiecīgajam līguma noteikumam ne tikai ir jābūt patērētājam vienkārši un skaidri saprotamam no gramatiskā viedokļa, bet ka līgumā ir jābūt pārskatāmā veidā norādītam tā ārvalsts valūtas konvertācijas mehānisma konkrētajam darbības veidam, uz kuru ir norādīts attiecīgajā noteikumā, kā arī attiecībām starp šo mehānismu un citos līguma noteikumos paredzēto mehānismu attiecībā uz aizdevuma izmaksu, kā rezultātā patērētājs, pamatojoties uz konkrētiem un saprotamiem kritērijiem, varētu izvērtēt ekonomiskās sekas, kas tam no tā izriet.

Par trešo jautājumu

- 76 Ar savu trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai tādā situācijā kā pamatlietā, kurā starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju noslēgtais līgums pēc negodīga noteikuma atcelšanas vairs nevar pastāvēt, Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kas ļauj valsts tiesai novērst negodīgā noteikuma spēkā neesamību, aizstājot to ar dispozitīvu valsts tiesību normu.
- 77 Šajā ziņā Tiesa ir nospriedusi, ka Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts tiesību normu, saskaņā ar kuru valsts tiesai, kad tā konstatē negodīga noteikuma spēkā neesamību starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju noslēgtā līgumā, ir atļauts šo līgumu koriģēt, grozot šī noteikuma saturu (spriedums *Banco Español de Crédito*, EU:C:2012:349, 73. punkts).
- 78 Ņemot vērā sabiedrības interešu, uz kurām ir balstīta tādu patērētāju aizsardzība, kuri ir vājākā pozīcijā attiecībā pret pārdevējiem vai piegādātājiem, raksturu un nozīmi, Direktīvā 93/13, kā izriet no tās 7. panta 1. punkta, lasot to kopā ar direktīvas preambulas divdesmit ceturto apsvērumu, dalībvalstīm ir noteikts pienākums nodrošināt adekvātus un efektīvus līdzekļus, "lai novērstu negodīgu noteikumu ilgstošu izmantošanu pārdevēju vai piegādātāju ar patērētājiem noslēgtos līgumos (skat. spriedumu *Banco Español de Crédito*, EU:C:2012:349, 68. punkts).

- 79 Ja valsts tiesai būtu tiesības pārskatīt šādos līgumos ietvertos negodīgos noteikumus, šādas tiesības varētu nelabvēlīgi ietekmēt Direktīvas 93/13 7. pantā paredzētā mērķa īstenošanu ilgtermiņā. Šādas tiesības varētu mazināt preventīvo iedarbību, ko attiecībā uz pārdevējiem vai piegādātājiem rada vienkārša un tieša šādu negodīgu noteikumu nepiemērošana patērētājam, jo viņiem saglabātos vilinājums izmantot šādus noteikumus, apzinoties, ka, pat ja tie tiktu atzīti par spēkā neesošiem, līgumu vajadzības gadījumā tomēr varētu koriģēt valsts tiesa, tādējādi garantējot šo pārdevēju vai piegādātāju interešu ievērošanu (spriedums *Banco Español de Crédito*, EU:C:2012:349, 69. punkts).
- 80 Tomēr no tā neizriet, ka tādā situācijā kā pamatlietā Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts liedz valsts tiesai, piemērojot līgumu tiesību principus, atcelt negodīgo noteikumu, aizstājot to ar dispozitīvu valsts tiesību normu.
- 81 Tieši pretēji – negodīga noteikuma aizstāšana ar šādu noteikumu, kurš, kā izriet no Direktīvas 93/13 preambulas trīspadsmitā apsvēruma, neietver negodīgus noteikumus, ciktāl tā rezultātā līgums var turpināt pastāvēt, neraugoties uz III/2. punkta atcelšanu, un turpina būt saistošs pusēm, ir pilnībā pamatota, ņemot vērā Direktīvas 93/13 mērķi.
- 82 Negodīga noteikuma aizstāšana ar dispozitīvu valsts tiesību normu atbilst Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkta mērķim, jo saskaņā ar pastāvīgo judikatūru šī tiesību norma ir vērsta uz to, lai formālo līdzsvaru, ko līgums nodibina starp līgumslēdzēju pušu tiesībām un pienākumiem, aizstātu ar reālu līdzsvaru, kas var atjaunot minēto pušu vienlīdzību, un nevis izbeigtu visu to līgumu darbību, kuros ir ietverti negodīgi noteikumi (šajā ziņā skat. it īpaši spriedumu *Pereničová* un *Perenič*, C-453/10, EU:C:2012:144, 31. punkts, kā arī *Banco Español de Crédito*, EU:C:2012:349, 40. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 83 Savukārt, ja tādā situācijā kā pamatlietā nebūtu atļauts aizstāt negodīgu noteikumu ar dispozitīvu tiesību normu, kas paredz tiesai pienākumu pilnībā atcelt līgumu, patērētājam varētu rasties īpaši nelabvēlīgas sekas, kā rezultātā varētu tikt apdraudēta preventīvā iedarbība, kas izriet no līguma atcelšanas.
- 84 Šādas atcelšanas sekas principā ir tādas, ka tūlīt kļūst atmaksājama aizdevuma atlikusī daļa, kuras apmērs var pārsniegt patērētāja finansiālās iespējas, un tādējādi tiek sodīts patērētājs, nevis aizdevējs, kuram tādējādi nebūs motivācijas atturēties no šādu noteikumu iekļaušanos tā piedāvātajos līgumos.
- 85 Ņemot vērā šos apsvērumus, uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tādā situācijā kā pamatlietā, kurā starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju noslēgts līgums pēc negodīga noteikuma atcelšanas vairs nevar pastāvēt, šī tiesību norma pieļauj tādu valsts tiesību normu, kas ļauj valsts tiesai novērst šī noteikuma spēkā neesamību, aizstājot to ar dispozitīvu valsts tiesību normu.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 86 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēti lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

- 1) Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīvas 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 4. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka:
 - jēdziens “līguma galvenais priekšmets” neattiecas uz tādu noteikumu kā pamatlietā, kurš ir iekļauts ārvalsts valūtā izteiktā aizdevuma līgumā, kas ir noslēgts starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju, un kurš nav ticis atsevišķi apspriests, un saskaņā ar kuru aizdevuma atmaksas aprēķināšanai ir piemērojams šīs valūtas pārdošanas kurss, ja vien ir ticis konstatēts – kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai, ņemot vērā līguma veidu, vispārējo sistēmu un nosacījumus, kā arī tā juridisko un faktisko kontekstu –, ka minētajā noteikumā ir paredzēts šī līguma pamatpakalpojums, kas kā tāds to raksturo;
 - šāds noteikums, ciktāl tajā patērētājam ir paredzēts finansiāls pienākums saistībā ar aizdevuma atmaksu samaksāt summas, kas izriet no starpības starp ārvalsts valūtas pārdošanas kursu un tās pirkšanas kursu, nevar tikt uzskatīts par tādu, kas ietver “atlīdzību”, kuras atbilstīgumu kā pretatlīdzību par aizdevēja sniegto pakalpojumu nevarētu izvērtēt no tās negodīguma viedokļa atbilstoši Direktīvas 93/13 4. panta 2. punktam;
- 2) Direktīvas 93/13 4. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka saistībā ar tādu līguma noteikumu kā pamatlietā, prasība, saskaņā ar kuru līguma noteikumam ir jābūt formulētam vienkāršā, skaidri saprotamā valodā, ir jāsaprot tādējādi, ka ne tikai attiecīgajam līguma noteikumam ir jābūt patērētājam vienkārši un skaidri saprotamam no gramatiskā viedokļa, bet ka līgumā ir jābūt pārskatāmā veidā norādītam tā ārvalsts valūtas konvertācijas mehānisma konkrētajam darbības veidam, uz kuru ir norādīts attiecīgajā noteikumā, kā arī attiecībām starp šo mehānismu un citos līguma noteikumos paredzēto mehānismu attiecībā uz aizdevuma izmaksu, kā rezultātā patērētājs, pamatojoties uz konkrētiem un saprotamiem kritērijiem, varētu izvērtēt ekonomiskās sekas, kas tam no tā izriet;
- 3) Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tādā situācijā kā pamatlietā, kurā starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju noslēgts līgums pēc negodīga noteikuma atcelšanas vairs nevar pastāvēt, šī tiesību norma pieļauj tādu valsts tiesību normu, kas ļauj valsts tiesai novērst šī noteikuma spēkā neesamību, aizstājot to ar dispozitīvu valsts tiesību normu.

[Paraksti]